

SLOOTMAAISEL ALS ONDERDEEL VAN DE VRUCHTBARE KRINGLOOP

[PILOT] Regio Achterhoek en Liemers

TOEPASSING

Bodemverbetering, compost en Bokashi

WAAR

Achterhoek en Liemers

KETENPARTNERS

- Waterschap Rijn en IJssel
- Melkveehouders
- LTO Noord
- For Farmers
- Vitens
- Rabobank
- Friesland Campina
- Provincie Gelderland

DOORLOOPTIJD PILOT

Vanaf 2013 tot 2020

WELK TYPE MAAISEL

Sloot- en bermmaaisel

HOEVEEL MAAISEL

50 tot 100 ton maaisel per deelnemer

WIE LEVEREN HET MAAISEL

Waterschap Rijn en IJssel

AFNEMER(S)

Momenteel vijf, uit te breiden tot maximaal alle (280) deelnemende melkveehouders

Kringlooplandbouw en duurzaam water- en bodembeheer. Dat is de ambitie van het samenwerkingsproject 'Vruchtbare Kringloop Achterhoek en Liemers'. De pilot 'slootmaaisel als bodemverbeteraar' vormt hiervan een onderdeel.

Laurens Gerner is vanuit Waterschap Rijn en IJssel betrokken bij het samenwerkingsproject. "We zoeken naar alle mogelijke maatregelen en innovaties om de agrariër en het milieu een stap verder te brengen. Dat betekent: denken in kringlopen, beschikbare kennis goed ontsluiten, ervaring opdoen met verschillende methoden, nieuwe kennis ontwikkelen en daar weer van leren. Bij dat kringloopdenken past ook het benutten van maaisel voor bodemverbetering. Je beperkt het transport van materiaal. In de gangbare praktijk gaat een deel van het maaisel eerst naar composteerbedrijven en laten agrariërs het van daaruit naar hun land brengen. Onze ambitie is om lokaal materiaal lokaal te verwerken en te benutten."

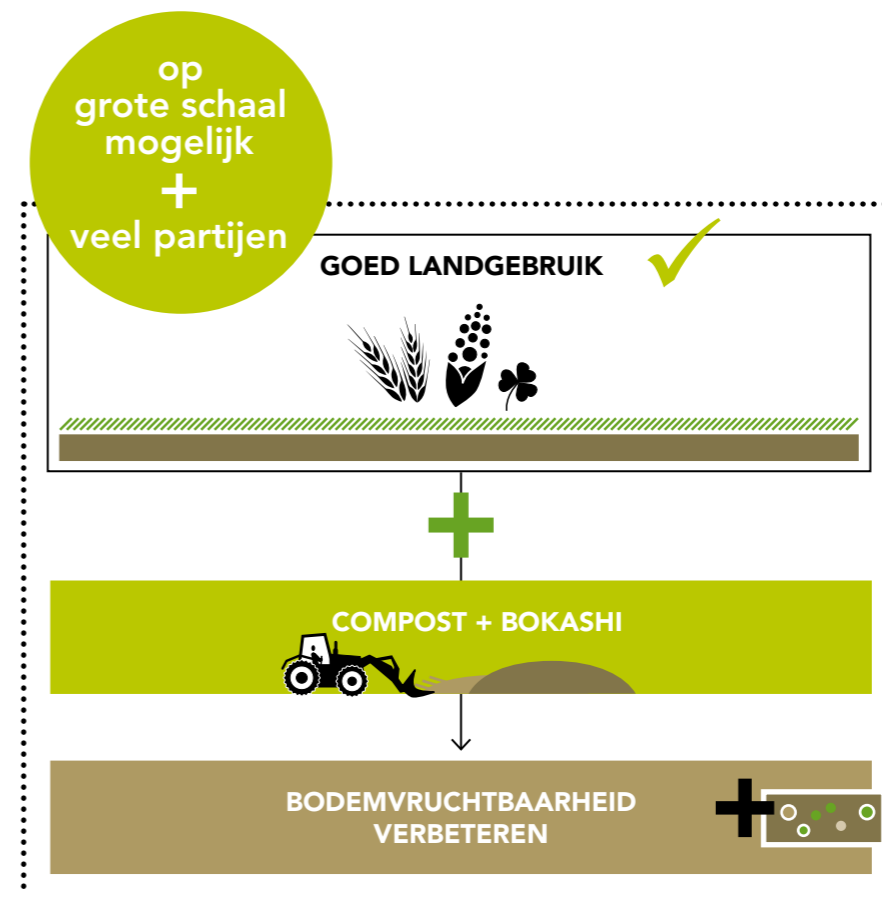
Compost en Bokashi

Aan de pilot doen vijf agrariërs mee. Aan elk van hen levert het waterschap zo'n 50 tot 100 ton maaisel per jaar. De deelnemers composteren het materiaal of maken er Bokashi van en verspreiden het over de maïspcelen. Bij het produceren van Bokashi wordt het maaisel onder zuurstofloze omstandigheden gefermenteerd door effectieve microbacteriën. Tijdens dit proces van fermenteren gaat er veel minder organische koolstof verloren dan bij composteren, en blijft er meer energie in het product. Hierdoor kan het bodemleven het beter als voedselbron benutten.

Effecten

"De deelnemers zijn in het algemeen zeer tevreden over het geleverde maaisel", vervolgt Gerner. "En uit de analyses van het geleverde maaisel bleek het materiaal gelukkig schoon te zijn. Wel blijft het zaak te letten op eventuele aanwezigheid van vuil, zoals plastic of blik en grote stenen. Maar daarmee kunnen we in het proces goed rekening houden."

Volgens de agrariërs zijn de hoeveelheden maaisel echter te klein om er op de akkers en in de gewasproductie nu al resultaten van te zien. Gerner: "Het verhogen van het organische stof gehalte

in de bodem is een kwestie van lange adem, maar al het organisch materiaal dat je naar de maïsakkers kunt brengen is meegenomen.

Om meer informatie te krijgen over het effect van het product op de bodem, gaan we samen met het NMI langjarig zowel de kwaliteit van de compost als die van de bodem volgen. Daarbij kijken we vooral naar het beschikbaar komen van stikstof. We doen dat op het terrein van één van de agrariërs, die het maaisel verwerkt tot compost. Hij vindt het een prachtig product en is heel enthousiast om de compost ook de komende jaren te blijven toepassen op de vrij arme zandgronden. Ook de andere vier agrariërs die aan de pilot deelnemen gaan de komende jaren gewoon verder met het innemen en toepassen van maaisel.

In de toekomst hopen we de werkwijze te kunnen opschalen. Met alle 280 melkveehouders die deelnemen aan het samenwerkingsproject 'Vruchtbare Kringloop' hebben we een grote slagkracht om maaisel in de kringloop te houden. Maar zo ver is het nog niet. Daarvoor moeten we meer helderheid krijgen over wat er wel en niet mag." ∞

